

РЕШЕНИЕ

№ 111

гр. Търговище, 28.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ТЪРГОВИЩЕ в публично заседание на втори ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: МАРИАНА Н. ИВАНОВА

при участието на секретаря ЦВЕТЕЛИНА С. ТОТЕВА
като разглежда докладваното от МАРИАНА Н. ИВАНОВА Търговско дело № 20223500900023 по описа за 2022 година

Производството е по чл. 432, ал. 1 от КЗ.

Делото е образувано по исковата молба, депозирана от Ф. Н. А., ЕГН ***** от гр. Търговище, чрез пълномощник адв. Н. Д., гр. София, срещу „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *****, за присъждане на застрахователно обезщетение, както следва: 1/.ежемесечно по 2 000 лева, обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в разходи за придружител – болногледач, до настъпване на обстоятелства, обуславящи изменение или погасяване на правото за получаване на това обезщетение, ведно със законната лихва върху всяка просрочена вноска, като първата е считано от датата на исковата молба, до окончателното им изплащане (на осн.чл. 214 от ГПК в първото по делото съдебно заседание е допуснато увеличението на тази искова претенция от 2000 лв./месечно на 5 613.70 лв./месечно общо за болногледач и придружител; 2/. 50 000 лева, обезщетение за бъдещи имуществени вреди във връзка със закупуване на приспособено стандартно МПС (лек автомобил) за управление от лице с пълна парализа на долните крайници; 3. 10 000 лева, представляващи обезщетение за бъдещи имуществени вреди във връзка със закупуване на модифицирана инвалидна количка, специално пригодена за управление от лице с пълна парализа на долните крайници, ведно със законна лихва от датата на исковата молба (ИМ), . Претендираното обезщетение е за

вреди, настъпили вследствие причинените на ищцата, подробно описани, телесни увреждания, при ПТП, настъпило на 15.02.2017 г. в Република Унгария, при което Е С.Е., като водач на микробус „Фолксваген“, модел „Каравел“, с рег. № Т **** МТ (в който като пътник е пътувала ищцата), поради несъобразени скорост и дистанция с пътната и метеорологичната обстановка, се блъска в задната част на спрялата последна в опашката композиция, състояща се от седлови влекач с рег. № ***** и прикачено полуремарке с рег. № *****, управлявана от румънския гражданин Б.К., като вината на извършителя Е С.Е. е установена с влязло в сила решение от 03.03.2020 г. на Апелативен съд - Сегед, Република Унгария, с което водачът е признат за виновен за причиняване на процесната пътна катастрофа, обуславящо приложението на чл. 300 от ГПК. Посоченият микробус към дата на ПТП е застрахован по ЗЗ„ГО“ в ответното дружество, обуславящо процесуалната легитимация на ответника.

В срока по чл. 367, ал. 1 от ГПК ответникът е подал отговор с възражение за недопустимост на иска, тъй като ищцата не е предявила пред него, като застраховател, доброволна претенция за твърдените вреди и разходи, поради което и не може да предяви претенциите си за заплащане на обезщетение пред съда, обуславящо прекратяване на производството по делото на осн. чл. 498, ал. 3 КЗ. Не оспорва наличието на валидно застрахователно правоотношение, възникнало на основание застрахователен договор, обективиран в полица № BG*****. Възражения за неясно формулирана актическа обстановка по всеки един от исковете, обуславящо нередовност на исковата молба. По същество е оспорил изцяло предявените искове по основание и размер: оспорва отговорността на водача Е Е. с възражения, че същият не е реализирал виновно поведение, в резултат на което да е причинено процесното ПТП; твърди, че не е налице вина и противоправно поведение на този водач; оспорва фактическите твърдения в исковата молба за настъпили телесни увреждания, болки и страдания, съответно техния вид, тежест, интензитет и размер; оспорва предявените вземания за обезщетение за имуществени вреди, с твърдението, че такива вземания не са възниквали; възразява претендираните разходи да са пряка и непосредствена последица от причиненото увреждане. Оспорва посочения в исковата молба механизъм на ПТП, на отделно основание твърди, че е налице случайно събитие. Излага доводи и съображения относно всяка от трите

искови претенции; Оспорва изцяло претенциите за лихви върху претендираните главници от датата на депозиране на исковата молба, с възразение, че такива лихви не се дължат от застрахователя, като изрично оспорва и началния момент, от който се претендират лихвите. Възразява, че рискът не е покрит, а посоченото ПТП от 15.02.2017г. и евентуално причинените от него вреди не представляват застрахователно събитие.

В условията на евентуалност, прави възразение за съпричиняване, като твърди, че в противоречие с изискванията на правилата за движение по пътищата, ищцата не е била с поставен обезопасителен колан, което в съществена степен е допринесло за настъпването на телесните увреждания и тяхната тежест.

В срока по чл. 372, ал. 1 от ГПК ищцата е депозирала допълнителна искова молба от 15.05.23 г., със становище по всички възразения на ответника; позовава се на предявена пред ответника **извънсъдебна застрахователна претенция вх. №***** от 15.04.22г.** (за което е представила доказателства с молба от 03.05.22г.-л.934), както и на молба от 26.05.22 г., с приложено към нея писмо –отказ от застрахователя от 09.05.22г., установяващи спазването на рекламационната процедура по чл. 380 от ГПК. Излага подробни теоретични постановки по въпроса за съпричиняване от страна на пострадалия и неговото установяване. Моли да бъде отделено като безспорно и ненуждаещо се от доказване наличието на валидно застрахователно отношение, предвид становището на ответника.

С постъпилия в срок допълнителен отговор ответникът е заявил, че оттегля възразението си за недопустимост по чл. 130 ГПК във вр. с чл. 498, ал. 3 от ГПК; поддържа изразените доводи за нередовност на исковата молба (по които възразения в ДИМ ищцата не е взела становище), поддържа становището си за валидно застрахователно правоотношение по полица № BG*****, поддържа възразението и доказателствените искания в първоначалния отговор.

След отправено искане по делото е представена присъда на общински съд Мако, Унгария, по наказателен случай № 1.B.11/2019 от 17.06.2019 г., потвърдена с приложеното към исковата молба решение на Апелативния съд в Сегед, съгласно която присъда Е С.Е. от гр. Омуртаг, род. 1992г., е признат за виновен в простъпка за причиняване на „смъртна пътна катастрофа по

невнимание“ в нарушение на чл. 235, ал. 1, ал. 2, т. 6 от НК, за това, че на 15.02.2017 г. около 7.25ч. шофирал автобус от Мако към Румъния, във вътрешната лента на лявото платно на автомагистрала М 3 , при ограничена видимост, движейки се във вътрешната лента за движение с микробус с 8 пътника, забелязал станалата преди това верижна катастрофа, ударил спирачки и внезапно отклонил кормилото Н.сно, преминавал във външната лента за движение, после в лентата за спиране и се ударил в задната стена на полуремарке, свързано с камион влекач на превозна композиция, както и на стоманения парапет на външната лента. Пострадалата Ф. седяла на третия ред, като не е носила закопчан правилно предпазен колан, получила множество наранявания, подробно описани в стр. 5 от мотивите на присъдата, довели до пълна парализа на долните крайници и частична парализа на горните. Наказателния съд е приел, че деянието е извършено при несъобразена с пътните условия скорост, съгласно приложимата национална разпоредба – чл. 14, ал.1., т.г и чл. 16, ал. 4 на Съвместна наредба 1/1975.(II(5)КПМ-БМ на Правилника за прилагане на закона за движение по пътищата.

При проверката по реда на чл. 129 - 130 от ГПК съдът е приел, че исковата молба отговаря на изискванията на чл. 127-128 от ГПК, налице е надлежна активна и пасивна процесуална легитимация за страните, представени са доказателства за изпълнение на процедурата по чл. 380 и чл. 496 КЗ и отказ на ответника (което не се оспорва от последния, предвид изявлението му в допълнителния отговор), редовно представителство, подсъдност на настоящия съд, обусловило и насрочването на делото в открито съдебно заседание. Като неоснователни са преценени от съда възраженията на ответника за нередовност на исковата молба за по-подробно изложение на твърденията в обстоятелствената част относно състоянието на ищцата, необходимостта от грижи и съдействие на други лица и техния вид, несъответствие между обстоятелствена част и петитум относно разходите за придружител/болногледач и мед.лице, както и необходимостта и вида на закупуване на МПС. Съдът с определението по чл. 374 от ГПК е приел, че тези обстоятелства, доколкото не са пояснени от ищцата в допълнителната искова молба, следва да бъдат изяснени по реда на чл. 145 от ГПК в съдебно заседание, респ. с писмена молба от страна на ищцата (с цел запознаване на ответника и своевременно събиране и на други доказателства за изясняване и доказване на претенцията). Това конкретизиране е станало в хода на

производството – в първото по делото заседание от 21.09.23 г., и по тези пояснения ответникът е взел становище, респ. са събрани своевременно доказателства.

В това заседание, в окончателния доклад на съда е вписано уточнението на ИМ по претенцията по т.1 – за необходимостта на 24 часова грижа по отношение на ищцата от болногледач и придружител, допуснато е на осн.чл. 214 от ГПК увеличението на тази искова претенция в размер от 2000 лв./месечно на 5 613.70 лв./месечно/ общо за болногледач и придружител. Поставено е на разглеждане възражението на ответника за погасяване по давност на иска за размера на допуснатото увеличение.

Претенцията за обезщетение за имуществени вреди (по трите иски претенции) е обоснована с обстоятелствата, че на 15.02.2017 г. в Република Унгария е установено ПТП, при което Е С.Е., като водач на микробус „Фолксваген“, модел „Каравел“, с рег. № Т **** МТ (в който като пътник е пътувала ищцата), поради несъобразени скорост и дистанция с пътната и метеорологичната обстановка, се блъска в задната част на спрялата последна в опашката композиция, състояща се от седлови влекач с рег. № ***** и прикачено полуремарке с рег. № *****, управлявана от румънския гражданин Б.К., вследствие на което ПТП ищцата е претърпяла следните телесни увреждания: Остра дихателна недостатъчност; Анемия след акутно кървене; Тетраплегия (парализа на четирите крайника); Парализа на гласните струни и ларинкса; Контузия на черепа; Нараняване на далака и на белия дроб; Fractura vertebrae C.; Многократна фрактура на ребра; Fractura orbitae; наранявания на гръбначния мозък и др. С оглед здравословното ѝ състояние са извършени следните оперативни интервенции: Стабилизиране на гръбначния стълб в три или повече сегменти; Вътрешна фиксация на гръбначния стълб; Вътрешен фиксиращ имплант на гръбначния стълб; Изваждане на фрагмент от кост при счупване на гръбначния стълб, декомпресираща ламинотомия; Вътрешна фиксация на гръбначния стълб; Вътрешен фиксиращ имплант на гръбначния стълб; Непрекъснато измерване на инвазивното артериално налягане; Механична вентилация с интерминално положително налягане, с ендотрахиална интубация; Мониторинг на дишането; Обезболяване; Инфузия в централната вена; Изследване GCS (Глазгоу кома скала); Кислородна терапия и др. Подробно излагайки и проследявайки медицинските интервенции и

рехабилитации, предвид основните прогнози на медиците, че ищцата никога няма да се възстанови или че ще се възстанови ограничено, а в бъдеще ще продължава да е на инвалидна количка, като евентуално ще може да се премества в и от количката с помощта на предварително предвидена дъска и/или чужда помощ, както и наличието на персистиращи неврогенни проблеми в дебелото черво и пикочния мехур, поддържани с разхлабителни средства и катетър (а в бъдеще е налице риск от декубитални рани и други вторични здравословни проблеми, свързани с парализата), както и настоящото ѝ здравословно състояние и необходимост от живот, изцяло поддържан с чужда помощ и инвалидна количка, ищцата предявява настоящите иски претенции за имуществени вреди. Ищцата твърди още, че в качеството си на застраховател на ППС, с което е извършено ПТП-то и в което тя се е возила като пътник, предвид установената с влязла в сила присъда на унгарски наказателен съд вина на водача на процесния микробус, то ответникът, като застраховател по ЗЗ „Гражданска отговорност” отговаря за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица увреждането, като обезщетението за вредите, причинени от непозволеното увреждане, в т.ч. и за присъждане на еднократно или периодично обезщетение (чл. 51 от ЗЗД). При призната на пострадалата 100% загубена работоспособност, с потребност от чужда помощ пожизнено и установено от съдебномедицинска експертиза трайно състояние на негодност за собствено самообслужване, което ще продължи до края на живота на пострадалото лице, бъдещите разходи за придружител непосредствено засягат имуществената сфера на пострадалото лице и съставляват негова имуществена вреда, представляваща бъдещо сигурно намаляване на имуществото му, загуба поради заплащане на възнаграждение на придружител, с оглед необходимостта от ежедневна чужда помощ пожизнено. Предвид изложеното, ищцата счита за доказано наличието на гражданска отговорност, попадаща в покритието на чл. 493 във вр. с чл. 477 от КЗ.

ВЪЗРАЖЕНИЯТА на застрахователя-ответник по съществото на исковите са за липса на предпоставки за ангажиране на имуществената му отговорност – неустановяване на фактите по приложените писмени доказателства и липсата на причинно-следствена връзка на ПТП с описаните от ищцата вреди, липсата на виновно поведение на водача на микробус „Фолксваген, модел Каравел, евентуално— за прекомерност на

претендираното обезщетение и с възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от страна на пострадалата, поради непоставяне на предпазен колан.

С определението, постановено по реда на чл. 374 ГПК съдът е обявил за безспорно в процеса и ненуждаещо се от доказване обстоятелството, че по отношение на процесния микробус е налице полица за сключена с ответника 33 „Гражданска отговорност“, валидна към датата на ПТП - 15.02.2017 г.

Не е спорно обстоятелството, че по реда на чл. 380 КЗ ищцата е отправила извънсъдебна застрахователна претенция – регистрирана при ответника вх. № *****/15.04.22 г. (л.934), по която при ответното дружество е заведена щета № *****/09.05.22 г. (л. 943).

След като провери и обсъди събраните по делото писмени и гласни доказателства, приетите съдебни експертизи, съдът **приема за установено следното:**

От представените писмени доказателства, съставени във връзка с процесното ПТП, в т.ч. предоставените на надлежния съдебен орган в Унгария съдебни актове – присъда на общински съд Мако, Унгария, по наказателен случай № 1.B.11/2019 от 17.06.2019 г., потвърдена с решение на Апелативния съд в Сегед, съгласно която присъда Е С.Е. от гр. Омуртаг, род. 1992г., е признат за виновен в простъпка за причиняване на „смъртна пътна катастрофа по невнимание“ в нарушение на чл. 235, ал. 1, ал. 2, т. 6 от НК, за това, че на 15.02.2017 г. около 7.25ч. шофирал автобус от Мако към Румъния, във вътрешната лента на лявото платно на автомагистрала М 3 , при ограничена видимост, движейки се във вътрешната лента за движение с микробус с 8 пътника, забелязал станалата преди това верижна катастрофа, ударил спирачки и внезапно отклонил кормилото Н.сно, преминавал във външната лента за движение, после в лентата за спиране и се ударил в задната стена на полуремарке, свързано с камион влекач на превозна композиция, както и на стоманения парапет на външната лента. Пострадалата Ф. А., получила множество наранявания, подробно описани в стр. 5 от мотивите на присъдата, довели до пълна парализа на долните крайници и частична парализа на горните. Наказателният съд е приел, че деянието е извършено при несъобразена с пътните условия скорост, съгласно

приложимата национална разпоредба – чл. 14, ал.1., т.г и чл. 16, ал. 4 на Съвместна наредба 1/1975.(II(5)КПМ-БМ на Правилника за прилагане на закона за движение по пътищата.

Съобразно разпоредбата на чл. 300 ГПК влязлата в сила присъда (в това число и на съд на страна, член на ЕС)е задължителна за настоящия съд, разглеждащ последиците от деянието, относно това – дали е извършено то, неговата противоправност и виновността на дееца. Предвид това, съдът намира за неоснователни възраженията на ответника за липсата на виновно и противоправно поведение на водача на застрахования при ответника микробус.

Според заключението на назначената по делото САТЕ, във връзка с възражението за съпричиняване, установяването на което е в тежест на ответника, ищцата не е била с поставен правилно предпазен колан или изобщо не е била с такъв, изхождайки от посоченото в мотивите на присъдата на общинския съд в Мако (л. 1073). В осз вещото лице пояснява, че ако тялото е привързано с точков колан, при удар с 60 км/ч., ще има доста сериозни наранявания в гръдната част и в областта на таза, при 90 км/ч-пораженията са много тежки; тези удари, които са по главата, даже са е била с предпазен колан пак биха се получили; предвид установеното в наказ.производство, че „е била намерена затрупана с чанти багаж.тези предмети също биха могли да предизвикат някакви увреждания“. Съгласно заключението на СМЕ, неоспорена от страните, че всички увреждания, установени с многобройните медицински документи, приложени по делото, са получени вследствие на процесното ПТП; като „Ф. А. най-вероятно е била с поставен предпазен колан, като се имат предвид установените травми-счупвания на гръбначния стълб на три места- шийния, гръдния и поясния отделени с травмиране на гр.мозък“. В о.с.з. медицинският експерт е пояснил, че даже да е била с поставен колан, той я предпазва от политане напред на тялото, а не странично.затова смятам, че е имало някаква фиксация, нещо е била застопорена, особено в таза, за да се получи това внезапно, рязко и силно изкривяване на снагата, при което се получават тези счупвания на прешлените.“

От приетата САТЕ (по т.2) се установяват параметрите и средните пазарни стойности на лек автомобил, необходим за придвижване на лице в

инвалидна количка – управляващо МПС и возещо се (като пътник) с инвалидна количка в МПС.

От заключението на приетата СИЕ (л. 1224-1228) се установява, че средният размер на месечното възнаграждение за придружител-болногледач при 12-часов работен ден е в размер на 2 412,65 лв., а за придружител-медицинско лице – 3 201,05 лв.. В случай, че двамата придружители полагат грижи при общо 24-часов работен ден, то общият СМР на възнагражденията им би бил 5 613.70 лв., а при 12 часов - 2 806.85 лв. По т. 2 от заключението – средната пазарна цена на рингова инвалидна количка, с чужда помощ, с едностранно задвижване, регулиращ се гръб и сгъваема рамка, подходяща за транспортиране в лек автомобил е 770 лв., а на акумулаторна количка с обезопасителни колани, електромагнитни спирачки и ергономичен дизайн, подходяща за транспортиране в л.а. – 2 940 лв. Съгласно допълнителната СИЕ (л. 1259-1261) – средната пазарна цена на вертикализираща акумулаторна количка е 8 967.00лв., а най-ниската – 6 900 лв., като тези колички не могат да бъдат транспортирани с лек автомобил.

Заключението на СМЕ в частта относно установените травматични увреждания, всички в причинно-следствена връзка с процесното ПТП (вещото лице е категорично в заключението си, че всички тези травми са вследствие на претърпяното ПТП от 15.02.2017г.), тяхното отражение върху здравословното състояние на пострадалата и прогнозите за в бъдеще, както и установеното от в.л. необходимост от ежедневни грижи и помощ от друго лице, е приета без възражение от страните, като същата се приема и от съда като обоснована, компетентна и съобразена с всички представени по делото доказателства, съобразявайки и подробните пояснения на експерта в съдебно заседание.

СМЕ подробно е проследила получените от ищцата увреждания, множество на брой, в различни области на тялото, основната част от които тежки и сериозни, довели до инвалидизиране на пострадалата, поради невъзможност да се грижи сама и за най-елементарните си ежедневни нужди, необратимо и пожизнено. При извършени многобройни изследвания, клинични, параклинични в болницата в Унгария, е установено, че пострадалата има множествоно счупване на израстъците на шийните прешлени, гръдни прешлени и два поясни прешлена. С контузия на гръбначен

мозък, в шийния отдел и тежка контузия на гръбначния мозък в гръдния отдел. Имала е парепареза на двата горни крайни и парализа на двата долни крайника, със загуба на говора. Извършена е операция по отношение счупванията на прешлените на гръбначния стълб, където е установено известно стеснение в гръдния отдел. Поставена е метална стабилизация на шийни гръдни прешлени, за да няма възможност за нови размествания. Постепенно, в рамките на месец-месец и половина е раздвижила горните крайници. Възвърнала е говора, но долните крайници, поради разкъсване на гръбначно-мозъчно вещество, движението на долните крайници не е възстановено и до ден днешен. Установена е също субкапсуларна руптура на слезката - разкъсване на слезката, довело до отстраняването ѝ, тъй като няма как да се зашие/залепи тази материя. Отстраняването е довело до загубата на многобройните и важни функции на слезката за човешкия организъм - имунна защита, за образуване на кръвни телца и ред други функции. Получила е счупване на две ребра и счупване на пода на дясна орбита, без нарушение на зрението. Изписана на 16.03.2017 год., с пълна загуба на основните функции на долните крайници, изправен стоеж и ходене. Експертът е подчертал, че осакатяването на двата долни крайника е завинаги. От увреждането на гръбначния мозък, че не може да задържа урина и чревно съдържание. Вещото лице е пояснило, че за личния преглед ищцата на 09.08.2023 год. ищцата е дошла с количка, с двама придружители, мъжът ѝ, с когото живее, както и нейният син. Те я бутат, те я качват. Ръцете си движи, с тях може да извършва всякакви дейности. Ищцата е била с катетър и буркан, който събира урина, но чревната съдържимост с памперси и през определен период от време се чисти (поради гръбначно-мозъчната травма). Описвайки здравословното състояние на пострадалата, вещото лице заключава, че тя ще бъде за постоянно с пълна парализа на долните крайници и незадържане на урината, и чревното съдържание. Ищцата не може да се предвижда сама от леглото в инвалидната количка и обратно; *„Много е тежка ситуацията при нея и най-отчайващо е, че няма лечение за това прекъсване на гръбначния мозък, макар и частично.... Прогнозата е лоша. Няма изгледи за възстановяване на движението. Няма изгледи за командване на тазовия резервоар* (д-р Г.). Според вещото лице при нейното състояние, тя трябва да бъде постоянно с придружител и болногледач. От инвалидната количка, за да бъде прехвърлена примерно на леглото, трябва някой да я пренесе и да седне

на леглото, и да стои. Обаче трябва да бъде подпряна. С напредването на възрастта, състоянието няма да се подобрява, а ще се влошава. „Абсолютно задължително е“, според мед.експерт, инвалидната количка на ищцата да е с акумулатор.

Показанията на св. М.А. (живеещ във фактическо съжителство с ищцата), касаещи търпените от ищцата болки и страдания, нейното физическо и психично състояние, полаганите по отношения на нея ежедневни грижи от близки лица и мед.персонал, ще бъдат обсъдени от съда по-долу, в мотивите.

Въз основа на така приетата фактическа обстановка съдът прави следните правни изводи:

Предявен иск с правно основание чл. 432, ал. 1 от КЗ във вр. с чл. 493, ал. 1, т. 1 от КЗ, във вр. с чл. 45 от ЗЗД – обезщетение за претърпени имуществени вреди.

Съгласно разпоредбата на чл. 432 ал. 1 от КЗ (“Пряк иск на увреденото лице“): увреденото лице, спрямо което застрахованият е отговорен, има право да иска обезщетението пряко от застрахователя по застраховка "Гражданска отговорност" при спазване на изискванията на чл. 380.

По силата на договора за застраховка „ГО“ застрахователят покрива отговорността на застрахованите лица за причинените от тях имуществени или неимуществени вреди на трети лица, ако те са настъпили във връзка с притежаването и използването на моторни превозни средства, за които отговарят съобразно българското законодателство.

Законовата разпоредба на чл. 498, ал. 3 КЗ обвързва допустимостта на прекия иск от наличието на започната процедура по доброволно уреждане на отношенията между пострадалия при ПТП и застрахователя по задължителна застраховка "ГО на автомобилистите" и изтичането на тримесечен срок от предявяването на претенцията пред застрахователя или пред негов представител. Касае се за рекламационен срок, въведен от законодателя с новия КЗ, с цел предотвратяване или намаляване на съдебните производства по този вид спорове. Изтичането на рекламационния срок е предпоставка за възникването на самото право на пряк иск на увреденото лице срещу застрахователя на ГО на автомобилистите (чл. 498 ал. 3 от КЗ вр. с чл. 496 и чл. 380 от КЗ). Ищецът е отправил до ответното дружество (получена на

15.04.2022г.) писмена застрахователна претенция за изплащане на обезщетение за имуществените вреди, предмет на настоящото производство, но е получил отказ, обуславящо допустимостта на предявените иски.

Налице са кумулативно изискуемите предпоставки от фактическия състав на чл. 45 ЗЗД /деяние, противоправност, вина, вреди и причинна връзка между деянието и вредите/, наличие на валидно застрахователно правоотношение по застраховка „Гражданска отговорност“ (обстоятелство, прието за безспорно по делото), настъпването на застрахователно събитие като юридически факт, пораждащ отговорността на застрахователя, отправено писмена застрахователна претенция от увреденото лице до застрахователя по чл. 380 от КЗ, изтичане на тримесечния рекламационен срок от депозиране на претенцията по чл. 380 от КЗ, пораждащи основание за отговорност на прекия причинител-застрахован спрямо увредения за обезщетяване на причинените вреди.

На осн.чл. 300 от ГПК безспорно установени по делото, предвид влязлата в сила присъда на унгарския съд, са това, че е извършено деянието (причинило получените от ищцата телесни увреждания), неговата противоправност и виновността на дееца.

Безспорно установена се явява и причинно-следствената връзка между деянието и вредоносния резултат, съгласно приетата СМЕ.

Налице са предпоставките за уважаване на исковата претенция- виновно противоправно поведение на водача на застрахованото МПС, вредоносен резултат и причинно-следствена връзка между деянието и претърпените от ищцата имуществени вреди. Следователно отговорността на застрахователя по застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, на основание чл. 432, ал. 1 от КЗ, следва да бъде ангажирана, като предявените иски се явяват доказани по основание.

По възражението за съпричиняване:

Според съдебно-медицинската експертиза (последен абзац – л.1192): „Ф. А. най-вероятно е била с поставен предпазен колан, като се вземат предвид установените травми“; а предвид и допълнителните пояснения и разяснения, дадени от вещото лице в о.с.з. на 21.09.23 г.: “ищцата е била с поставен предпазен колан, най-малкото е била фиксирана към седалката, защото при удара на двата автомобила единият автомобил е косо разположен

спрямо другия. Не е директен челен удар, а леко кос, защото тя, за да получи тези счупвания на прешлените от удара, той е бил много внезапен, неочакван, много силен удар. Тя се е извила силно на ляво или Н.сно, при което са получени тези счупвания на прешлените, на шийния отдел и на гръдния отдел, а също и на торса. Силно се е извила, не е залитнала напред, а извита встрани, при което са получени тези счупвания на прешлените. Няма как по друг начин да бъдат получени, защото те са разположени отзад и при силно извиване на снагата и на шията, могат да се получат счупванията на израстъците на тези прешлени – шийни, първи и трети, гръдни – трети, пети и два поясни прешлена“. Заключение на САТЕ, че пострадалата ищца е била без поставен предпазен колан, се обосновава единствено с посоченото като обстоятелство в мотивите на присъдата, установено от наказателния съд, като липсват подобни данни в приложения в превод Протокол за оглед на ПТП от 15.02.2017г., на ОПУ-Окръг Чонград, Дирекция Полиция, Отдел Контрол на движениетои, поотдел Магистрала Мако (л.16-65 от тд 23/22 г. на ОСТ) – вж. л.37 от делото: 16. Ф. А.- „Предпазен колан: Използвал-Не е използвал“ – където не е посочено/подчертано нищо, за разлика примерно от записаното в Протокола за оглед по отношение на други участници в ПТП (л.20-21): 1.Дьорд Мунтане – „Предпазен колан: Използвал-Не е използвал.“; или пак там (л.38 от делото): 18.Муска К-К. – „Предпазен колан: Използвал-Не е използвал.“

Съгласно задължителната съдебна практика, обективизирана в т.7 на ППВС № 17/ 63 г., ТР № 88/62 г. на ОСГК на ВС, в ТР № 1/2014 г. на ОСТК на ВКС, както и формираната по реда на чл. 290 и сл. от ГПК практика в решения на различни състави на ВКС: решение № 58/29.04.2011 г. по т.д.№ 623/2011 г., II т.о.; решение № 18/17.09.18 г. по гр.д.№ 60304/16, IV г.о., решение № 76/22.06.2020 г. по т.д. № 771/2019г., II т.о. и др., за да е налице съпричиняване на вредата е необходимо да бъде установена пряка причинна връзка между поведението на пострадалия и настъпилия вредоносен резултат, но не и вина. Приносът на увредения - обективен елемент от съпричиняването, може да се изрази в действие или бездействие, но всякога това му поведение трябва да е противоправно и да води до настъпване, или да улеснява настъпването на вредоносния резултат, т.е. в някаква степен да го обуславя.

Съдът кредитира заключението на СМЕ относно наличието на поставен

предпазен колан, обосновано от вещото лице с настъпилите наранявания и механизма на получаването им. Както бе посочено по-горе заключението на САТЕ в тази му част се основава единствено на посоченото в мотивите на присъдата на наказателния съд.

Предвид изложеното, съдът намира, че възражението на ответника за съпричиняване от страна на ищцата, е неоснователно, като недоказано, респ. не следва да бъде намаляван определения от съда (по-долу в мотивите) размер на обезщетение за имуществени вреди.

Съгласно разпоредбата на чл. 51 ал. 1 от ЗЗД и установената трайна съдебна практика (ППВС № 4/23.12.1968г., ППВС № 7/04.10.1978г., както и решения на ВКС, част от които постановени по реда на чл. 290 ГПК: решение № 153/02.06.2011г. по гр. д. № 526/2010г., IV г.о.; решение № 317/01.07.2011 г. по гр. д. № 1553/2010 г., IV г. о., решение № 197/02.02.2015г. по гр.д. № 869/2012 г., II т.о. и др.) застрахователят по ЗЗ „Гражданска отговорност” отговаря за всички вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, като обезщетението може да обхваща и всички бъдещи вреди, доколкото е сигурно, че такива действително ще настъпят. Обезщетението може да бъде платимо еднократно или периодически (чл. 51, ал. п1 изр. 2 ро от ЗЗД). Както ВКС и съдилищата приемат, в съответствие с правната теория, вредите за бъдеще време не се предполагат, а следва да бъдат установени в достатъчна степен на сигурност. Принципът на чл. 51 от ЗЗД за пълно обезщетяване, изисква възстановяване на всички реално претърпени вреди, както и на пропуснатите ползи, щом са в пряка и непосредствена последица от увреждането, като претърпените имуществени и неимуществени вреди са, както вече настъпилите, така и бъдещите, които са следствие от деликта и са естествено продължение на обективния процес на вредоносното проявление на самото увреждане и които със сигурност ще настъпят в бъдеще време /касят все едно и също по правния си характер задължение, следващо от фактическия състав на деликтната отговорност/. Не съществува пречка да бъдат обезщетявани всички бъдещи вреди /вкл., но не само, когато се касае за периодични, еднотипни разходи, респективно за периодичното им обезщетение/, стига тяхното настъпване да е сигурно, а размерът – установим, поради което са допустими и предявените иски по втори и трети пункт от ИМ за обезщетение на бъдещи имуществени вреди. Сигурното настъпване на

вредите е факт, който се преценява с оглед особеностите на конкретното дело, по което е заявено искането за обезщетяване (определение от 25.09.2019г. по т.д. № 1627/2019г. на ВКСы ТК, II т.о., както и цитираните в него съд.актове).

Непрекъснатата и всеобхватна 24-часова потребност от чужда помощ, необходима на ищцата пожизнено е установено от съдебномедицинска експертиза трайно състояние на негодност за собствено самообслужване, което ще продължи до края на живота на пострадалото лице, бъдещите разходи за придружител, като засягащи непосредствено имуществената сфера на пострадалия и като такива съставляват негова имуществена вреда, представляват бъдещо сигурно събитие – намаляване на имуществото му, поради необходимостта от заплащане на възнаграждение за придружител, с оглед необходимостта от ежедневна нужда от чужда помощ пожизнено.

Именно такава необходимост от ежедневна 24 часова чужда помощ е безспорно установена в настоящото производство – както от заключението на СМЕ и подробните разяснения, дадени от вещото лице в о.с.з., така и от показанията на св. М.А., които показания, въпреки евентуалната му заинтересованост като близък на ищцата (неин фактически съпруг) съдът изцяло кредитира, при съобразяване разпоредбата на чл. 172 от ГПК –от една страна същите са изключително подробни, последователни и непосредствени (доколкото основна част от грижите се полагат от свидетеля и семейството на сина на ищцата, които живеят в един дом с ищцата), и от друга – напълно съответстват на установеното от заключението на медицинския експерт и поясненията му в о.с.з. пред съда.

Вследствие на множеството телесни увреждания и техния характер, получени вследствие на процесното ПТП, още от получаването им, понастоящем, а и за в бъдеще, ищцата не може да живее и да се обслужва самостоятелно, дори и за най-елементарни ежедневни дейности, в т.ч. личен тоалет, WC, преместване от леглото в инвалидната количка, без която движението ѝ е невъзможно, придвижване с инв.количка не само в дома ѝ, но и навън -,,,.... Има болногледачка, която сутрин идва за един час да почисти и вечерно време за половин час, а през останалото време ние- част от семейството ми, се грижим за нея, повечето пъти аз .... има нужда от ежедневна помощ – не може да готви, не може да пазарува, поради това 24

часа се нуждае от помощник за гладене, за чистене, за готвене“, ежедневно приеманите медикаменти ищцата не може да взема сама, защото трябва да ги взе от хладилника, „не може да стигне до тях“; постоянно има нужда от грижи за личната си хигиена, смяна на памперси, приготвяне и поемане на храна; с количка се придвижва у дома, като не може сама да става от леглото, съответно да се премести от количката в леглото; въпреки инв.количка и специалния „лифт“ за излизане/слизане от апартамента им на 8-мия етаж, излизала навън, само когато видела, че има долу съседи, които да ѝ помогнат; „не ѝ държат ръцете – постоянно ѝ е студено, поради това, че не може да върви, че няма кръвообръщение“; поради налагащите се прегледи при различни мед.специалисти, а и когато ѝ се налага пътуване с кола, в това число и до България, придвижването ѝ е с инвалидната количка в специализирани затова таксиметрови автомобили, най-малко 3-4 пъти месечно (св. Арзуман –л. 1284-1287).

По отношение размера на дължимото обезщетение за претендираните имуществени вреди:

-по исковата претенция по п.1 от ИМ:

Съгласно приетата СИЕ, неоспорена от страните, която се възприема и от съда като обоснована и компетентна, предвид и установената от СМЕ и от гласните доказателства, необходимост от ежедневни 24 часови грижи – медицински и на придружител, по обслужване на ищцата за осигуряване на нормално (доколкото позволява здравословното ѝ състояние използването на това понятие) съществуване, средномесечните разходи за възнаграждение са в размер общо на 5 613.70 лв., поради което и предявеният иск (предвид увеличението му, допуснато от съда в хода на производството) се явява изцяло основателен. Съдът намира възражението на ответника за изтекла погасителна давност за разликата над първоначално предявения размер до увеличението за неоснователно, тъй като се касае за претенция, с начало датата на исковата молба, а не датата на деликта – 15.02.2017 г.

Сумата от 5 613.70 лв. месечно следва да бъде присъдена ведно със законната лихва върху всяка просрочена вноска, като първата е считано от датата на исковата молба (15.04.2022 г.), която съвпада и с датата на отправената и получена от ответника извънсъдебна застрахователна претенция (чл. 429, ал. 3 от КЗ) до окончателното им изплащане, до

настъпването на обстоятелства, обуславящи изменение или погасяване на правото за получаване на това обезщетение, доколкото съгласно трайно установената съдебна практика по приложението на чл. 51, ал. 1 от ЗЗД, обезщетението за вредите от деликт може да обхваща и всички бъдещи вреди, включително пропуснати ползи, доколкото е сигурно, че такива действително ще настъпят. От доказателствата по делото, безспорно е установена тази сигурност, като според мед.експерт, положението на ищцата няма да се подобрява, напротив ще става по-лошо. Касае е се за едно безизходно за ищцата (не)самостоятелно съществуване, обслужване ежедневно и ежечасно за обичайни ежедневни, хигиенни, хранителни и двигателни нужди, които няма да отпаднат за в бъдеще. Възможно е във времето, с оглед промяна на обстоятелствата да се прибавят нови, както и да се промени размера на имуществената вреда, като тези нови обстоятелства могат да послужат като основание за изменение на размера на вече присъденото обезщетение (решение № 317 от 01.07.2011 г. на ВКС по гр.д. № 1553/2010г., IV г.о., решение № 153 от 02.06.2011г. на ВКС по гр.д. № 526/2010г. на ВКС и др.). Доколкото се за касае за дължимост на обезщетение за периодично настъпили вреди, лихва се дължи от момента на тяхното настъпване, а не от деликта, от който произтичат, т.е. в случая, лихвата следва да се присъди от настъпване падежа на всяка отделна вноска при просрочие – като падежът на ежемесечните разноси за сумите, необходими за ежемесечното битие и съществуване на ищцата, е 15-то число на месеца, за който се дължи присъдената помесечно сума.

-по исковата претенция по п. 2 от ИМ:

Съдът намира тази искова претенция за неоснователна, доколкото същата е предявена като **обезщетение за имуществени вреди във връзка със закупуване на приспособено стандартно МПС (лек автомобил) за управление от лице с пълна парализа на долните крайници**, а както бе установено в процеса, ищцата не е притежавала и не притежава СУПМПС. Предвид така предявената искова претенция е и постановената задача на САТЕ, както и събираните други доказателства. Както в обстоятелствената част на исковата молба, така и в петитума, а и в хода на самото производство, по тази претенция ищцата е въвела твърдения и са събрани доказателства за необходимост от закупуване на специализиран, модифициран лек автомобил, за управление от нея, като лице, с пълна парализа на долните крайници.

Установи в последното по делото с.з., че ищцата не е притежавала и не притежава СУМПС, поради което и към настоящия момент няма основания за присъждане на обезщетение за подобна вреда.

-по исковата претенция по п.3 от ИМ:

Изготвената по този въпрос СИЕ, не е оспорена от страните, съдът също я приема като обоснована и компетентна, изготвена след направени справки, съпоставки и проверка на различни видове специализирани модифицирани инвалидни колички – рингови и акумулаторни, които отговарят на изискванията да бъдат лесно разглобяеми, преносими, олекотени, маневрени с оглед транспортирането им с МПС. Според съда, предвид здравословното състояние на ищцата, установено от СМЕ и свидетелските показания, установената слабост в горните крайници, както и разясненията на в.л.-медицински експерт, при определяне на обезщетението, в парично изражение, съответно на необходимата сума за закупуване на инвалидна количка, подходяща за транспортиране в лек автомобил, следва да се изходи от средната пазарна стойност не на рингова, а на акумулаторна инвалидна количка – лесно сгъваема, преносима, олекотена, с обезопасителни колани, електромагнитни спирачки, ергономичен дизайн, за сумата 3000 лв.

Посочената средна пазарна цена в допълнителната СИЕ, не следва да бъде съобразявана, доколкото в самото заключение, вещото лице изрично е посочило, че и трите модела на акумулаторни колички (от посочените марки), позволяват пълна вертикализация, изправяне на тялото със самата количка, не могат да бъдат транспортирани с лек автомобил, а именно това е претенцията на ищцата, съобразно изложеното в обстоятелствената част на исковата молба, съответен на която е и петитумът.

По изложените доводи, тази искова претенция е основателна и следва да бъде уважена в размер 3 000 лв., в останалата част – за разликата до 10 000 лв. искът като неоснователен следва да се отхвърли.

По разноските: И двете страни са претендирали разноски.

Ищцата е представлявана от процесуален представител – адвокат по представено пълномощно и договор за правна защита и безплатно представителство, на осн.чл. 38, ал. 2 вр. с ал. 1, т. 3 от ЗАДв., като във вр. и на осн.чл. 7, ал. 1 от НМРАВ претендира адв.възнаграждение съобразно цената на исковите, в полза на адв. Н.Д., ведно с ДДС, като представя

доказателства за регистрация по ДДС.

Ответникът е представил доказателства за заплатени разноси в производството: 100 лв. за САТЕ, претендира за юрк.възнаграждение Прави възражение за прекомерност на адв.хонорар на ищцовата страна, като уточнява че същият не следва да се определя по реда на чл. 7, ал. 2 от НМРАВ, доколкото посочената разпоредба е нищожна поради противоречие с чл. 100 и чл. 101 от ДФЕС, без да излага конкретни доводи и съображения.

За сметка на съда, са изплатени определените възнаграждения за изготвената СМЕ (550лв), за САТЕ – 300 лв., за СИЕ-300лв., доп.СИЕ-70 лв.

Предвид уважената част от исковите претенции, ответникът следва да заплати на адв. Н.Д., осъществил безплатно процесуално представителства на ищцата, сумата от общо 16 000.64 лв.,с ДДС, съобразно уважената част на исковите претенции (по първия иск-15280.64лв., по третия – 720лв.) – на осн.чл. 38, ал. 2 от ЗАдв. вр. с чл. 7, ал. 2 , т. 5 и т. 2 от НМРАВ. Съгласно установената съдебна практика, при определяне на адв.възнаграждение за осъществено безплатно процесуално представителство, съобразно препращащата норма на чл. 38, ал. 2 от ЗАдв. се прилагат съответните разпоредби на НМРАВ, които не противоречат на посочените от ответника в молбата му от 01.11.23г. разпоредби на чл. 100 и чл. 101 от ДФЕС, неотнорми към случая, предвид и липсата на каквато и да било конкретизация относно възражението за нищожност.

Ищцата на осн.чл. 83,ал.1,т.4 от ГПК е освободена от д.такси и разноси, но не и от заплащане на разносните, основателно направени от насрещната страна. Същата дължи разноси на ответника, на осн.чл. 78, ал. 3 и ал. 8 от ГПК във вр. с чл. 37 от Закона за правната помощ (ЗПП), препращаща към Наредбата за заплащането на правната помощ (НЗПП) -за юриск.възнаграждение, съразмерно с отхвърлената част от третата искова претенция и изцяло по втората претенция, в размер на общо 972.00лв. (съответно 252 + 720 лв.), съгласно чл. 25, ал. 1 и ал. 2 от НЗПП.

На осн.чл. 78, ал. 6 от ГПК ответникът следва да заплати по сметка на съда разноси в размер общо 920лв.- за експертизи (550лв.-СМЕ и 370лв.- СИЕ), съобразно уважената част и дължимата държавна такса върху размера на присъдените суми по първия иск (цена 202 093,20лв.-чл. 69,ал.1,т.7 ГПК) и третия иск (ув.3000лв.) – общо 8203.73 лв. (8 083.73 лв. + 120 лв.).

По изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес управление гр. София, ул. „Стефан Караджа“, № 2, **ДА ЗАПЛАЩА на Ф. Н. А., ЕГН *****,** с постоянен адрес гр. Търговище, ул. „М.“ № 19, чрез адв. Н. Д., съдебен адрес: гр. София, ул. „Х.Б.“ №2, ет.4, офис 4, на осн.чл. 432, ал. 1 от КЗ вр.с чл. 45 и 51, ал. 1 от ЗЗД, **по 5 613,70 лв. (пет хиляди шестстотин и тринадесет лева и 70 стотинки) месечно** - представляваща застрахователно обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в разходи за придружител-болногледач и медицинско лице, настъпили от увреждане, причинено при ПТПна 15.02.2017г. в Република Унгария, по вина на водача на микробус „Фолксваген“, модел „Каравел“, с рег. № Т **** МТ, застрахован по ЗЗ „Гражданска отговорност“ при „ЗАД Армеец“ АД, считано от 15.04.2022 г. пожизнено и до настъпването на обстоятелства, обуславящи изменение или погасяване на правото на това обезщетение, ведно със законната лихва върху всяка просрочена месечна вноска от по 5613.70 лв., считано от 15-то число на месеца, за който се дължи присъдената месечна сума.

ОСЪЖДА „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес управление гр. София, ул. „Стефан Караджа“, № 2, **ДА ЗАПЛАТИ на Ф. Н. А., ЕГН *****,** с постоянен адрес гр. Търговище, ул. „М.“ № 19, чрез адв. Н. Д., съдебен адрес: гр. София, ул. „Х.Б.“ №2, ет.4, офис 4, на осн.чл. 432, ал. 1 от КЗ вр.с чл. 45 и 51, ал. 1 от ЗЗД, **сумата от 3 000 лева (три хиляди лева)** – представляваща застрахователно обезщетение за бъдещи имуществени вреди - за закупуване на модифицирана инвалидна акумулаторна количка, пригодена за управление от лице с пълна парализа на долните крайници, сгъваема, подходяща за транспортиране в лек автомобил, ведно със законната лихва, считано от 15.04.2022 г. до окончателното изплащане на сумата, **като ОТХВЪРЛЯ** предявения иск за разликата над присъдените 3 000 лв. до претендираните 10 000 лева, като НЕОСНОВАТЕЛЕН.

ОТХВЪРЛЯ предявения от Ф. Н. А. , ЕГН *****, срещу „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *****, гр. София, иск за заплащане на сумата 50 000

лв. (петдесет хиляди лева) – претендирано застрахователно обезщетение на осн.чл. 342, ал. 1 от КЗ за бъдещи имуществени вреди, вследствие на горепосоченото ПТП от 15.02.2017 г., във връзка със закупуване на приспособено стандартно МПС (лек автомобил) за управление от лице, с пълна парализа на долните крайници, ведно със законната лихва, считано от датата на исковата молба 15.04.2017г. до окончателното ѝ изплащане, като НЕОСНОВАТЕЛЕН.

ОСЪЖДА „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК ***** да заплати на адв. Н. Д., от гр. София, ул. „Х.Б.“ №2, ет.4, офис 4, адвокатско възнаграждение в размер на 16 000.64 лв. (с включено ДДС) за осъществено безплатно процесуално представителство на ищцата Ф. Н. А. по делото, **на осн. чл. 38, ал. 1, т. 2 от Закона за адвокатурата.**

ОСЪЖДА „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *****, **ДА ЗАПЛАТИ** в полза на бюджета на съдебната власт, по сметка на Окръжен съд – Търговище, сумата 8 203.73 лева - държавна такса върху размера на уважените искове, и сумата 920.00 лв., изплатени от бюджета на съда за експертизи, **на осн. чл. 78, ал. 6 от ТЗ.**

ОСЪЖДА Ф. Н. А., ЕГН *****, с постоянен адрес гр. Търговище, ул. „М.“ № 19, чрез адв. Н. Д., съдебен адрес: гр. София, ул. „Х.Б.“ №2, ет.4, офис 4, **ДА ЗАПЛАТИ на „ЗАД АРМЕЕЦ“ АД, ЕИК *******, сумата от 972.00 лв. – юрисконсултско възнаграждение, съобразно отхвърлената част от исковете за имуществени вреди, на осн.чл. 78, ал. 3 и ал. 8 от ГПК, във вр. с чл. 37 от ЗПП и чл. 25, ал. 1 и 2 от НЗПП.

Решението може да се обжалва пред Апелативен съд-Варна в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Търговище: _____